

ZNANSTVENI SVET

Doc. dr. Majda Černič Istenič (predsednica), akad. prof. dr. Marjan Kordaš, izr. prof. dr. Duška Knežević Hočevar, doc. dr. Lilijana Šprah.

PERSONALNA SESTAVA

Predstojnica: izr. prof. dr. Duška Knežević Hočevar.

Višja znanstvena sodelavka: doc. dr. Majda Černič Istenič.

Znanstvena sodelavka: doc. dr. Lilijana Šprah.

Asistentki z magisterijem: mag. Urška Rajgelj (avgušta je doktorirala), mag. Sanja Cukut.

Zunanji sodelavci: Tatjana Novak, Maja Kranjc, Martina Kurbos, Maja Milavec.

TEMELJNE RAZISKAVE

Družbeno ozadje nizke rodnosti pri univerzitetno izobraženih v Sloveniji

Vodja projekta: D. Knežević Hočevar

Sodelavci: M. Černič Istenič, L. Šprah, S. Cukut, U. Rajgelj

Raziskovalke smo v letu 2007 sklenile delo na triletnem projektu: 90 prepisanih intervjujev smo analizirale s programom Atlas/Ti, pripravile končno poročilo, v katerem smo utemeljile vse faze projekta in oblikovale zaključke ter preliminarne izsledke objavile v posebni tematski številki revije *Anthropological Notebooks* z naslovom *Talk about Fertility: The Case of University Educated in Slovenia*. V okviru projekta sta bila opravljena doktorat U. Rajgelj *Med samouresničitvijo in družbenimi pričakovanji: študija primera odnosa univerzitetno izobraženih do rodnosti* in diplomska naloga M. Kranjc *Vrednotne usmeritve v odnosu do rodnosti pri univerzitetno izobraženih parih*.

APLIKATIVNE RAZISKAVE

Odnosi med generacijami in spoloma na kmetijah v Sloveniji (CRP)

Vodja projekta: M. Černič Istenič

Sodelavci: D. Knežević Hočevar, L. Šprah, U. Rajgelj, S. Cukut

V skladu z raziskovalnimi cilji projekta je bila od marca do septembra 2007 na terenu po celotni Sloveniji opravljena anketna raziskava. Temeljila je na obsežnem vprašalniku, ki je vključeval teme o družinskem zaledju in socialnem omrežju posameznika, značilnostih posameznikovega in partnerjevega delovnega okolja, materialnih pogojih, vrednotnih usmeritvah ter specifičnih vsebinah, vezanih na kmečko družino in kmečko gospodarstvo (lastništvo, nasledstvo, načrti s kmetijo, delitev dela in odločanje). Z internim natečajem je bil kot izvajalec teenskega dela raziskave izbran *Aragon d.o.o.* Vzorec anketirancev so sestavljale štiri ciljne skupine, kot opredeljene v prijavi: splošna populacija (410), splošna kmečka (150), kmečka populacija, ki je prejela subvencijo za zgodnje upokojevanje (151) in kmečka populacija, ki je prejela subvencijo za zgodnji prevzem kmetije (150).

Razvoj kakovosti in dostopnosti preventivne zdravstvene dejavnosti na področju duševnega zdravja na primarnem nivoju (CRP)

Vodja projekta: M. Z. Dernovšek (IRIO Ljubljana)

Sodelavci: L. Šprah, DMI ZRC SAZU

V letu 2007 smo oblikovali bazo 512 služb, ki izvajajo preventivne in storitvene aktivnosti na področju duševnega zdravja na primarni ravni v 12 slovenskih statističnih regijah. Izdelali smo vprašalnik za zajemanje podatkov o oblikah preventive, ciljnih skupinah in varovalnih dejavnikih ter dejavnikih tveganja, na katere želijo vplivati izvajalci programov. Za namene sistematičnega ovrednotenja in kategoriziranja programov smo prevedli in priredili ESMS vprašalnik (*The European Service Mapping Schedule*), ki bo omogočal mednarodno primerljivost dostopnosti in značilnosti mapiranih služb. Do konca leta smo popisali 2/3 akterjev na področju duševnega zdravja.

Evalvacija učinkov psihoedukacije in farmakoterapije bolnikov z bipolarno motnjo razpoloženja (aplikativni projekt)

dr. D. Knežević Hočevar

mag. S. Cukut

dr. M. Černič Istenič

mag. U. Rajgelj

dr. L. Šprah

Vodja projekta: M. Z. Dernovšek (IRIO Ljubljana)
Sodelavci: L. Šprah, D. Knežević Hočevar (DMI ZRC SAZU)

V januarju 2007 smo pričeli z izvajanjem kliničnega aplikativnega projekta. Izdelali smo računalniško krmiljen nevropsihološki instrumentarij za testiranje selektivne pozornosti (emocionalni Stroop), vedenjske inhibicije (emocionalni Go/NoGo test) in socialne kognicije (Bentonov test prepoznavanja obrazov) ter prevedli in priredili klinične lestvice za oceno manije, depresije in impulzivnosti. Opravljena so bila tudi že prva testiranja zdravih prostovoljcev in oseb z bipolarno motnjo razpoloženja ter njihovih svojcev, ki so bili vključeni v terapevtski program psihoedukacije.

Evalvacija preventivnih programov preprečevanja zasvojenosti v projektih vzgojnih ciljev za mlade (ekspertiza)

Vodja projekta: M. Černič Istenič
Sodelavci: U. Rajgelj

V letu 2007 smo analizirali relevantno literaturo ter v celoti izvedli terenske evalvacije. Iz podatkov, pridobljenih s pomočjo evalvacijskih vprašalnikov, intervjujev in Rosenbergove lestvice samospoštovanja smo oblikovali novo bazo podatkov za nadaljnjo statistično analizo.

SODELOVANJE V OKVIRU MEDNARODNIH PROJEKTOV

FEMAGE - Needs for Female Immigrants and their Integration in Ageing Societies; Projekt 6. okvirnega programa Evropske komisije; (Akronim: FEMAGE; št. pogodbe: SSP4-CT-2005-022355; trajanje: 2006-07); <http://www.bib-demographie.de/femage/index.html>

Vodja projekta: Charlotte Hoem (BIB); Družbeno-medicinski inštitut (ZRC) je eden izmed partnerjev; raziskovalke partnerja v Sloveniji so: M. Černič Istenič (kontaktna in odgovorna oseba), D. Knežević Hočevar in S. Cukut

V letu 2007 so bili zbrani novi podatki o tujcih na trgu delovne sile v Sloveniji ter pregledana obstoječa zakonodaja na področju migracijske politike v Sloveniji. Zbrani podatki so bili uporabljeni za pripravo drugega nacionalnega poročila. Na osnovi rezultatov polstrukturiranih intervjujev z migrantkami in rezultatov podatkovne baze MIG (predhodno pridobljenih podatkov v okviru projekta *Država, blaginja in prebivalstvo* o odnosu prebivalstva Slovenije do imigracij in imigracijske politike) je bila izvedena fokusna skupina z deležniki na področju migracijske politike in oblikovano nacionalno poročilo. Oblikovana in v slovenščino prevedena je bila izjava za javnost o integraciji migrantk.

DRUGO DELO IN DEJAVNOSTI

So-organizacija delovnega mednarodnega sestanka GGS (*Generations and Gender Survey*) v Ljubljani

V sodelovanju s *Population Activity Unit* (PAU) pri *United Nations Economic Commission for Europe* (UNECE) smo organizirali 5. mednarodni sestanek delovne skupine *Generations and Gender Programme* (GGP), ki je potekal v Ljubljani od 18. do 20. januarja 2007. Na sestanku se je razpravljalo o trenutni situaciji in napredku GGP programa, pripravi standardnih tabel, analizi podatkov, uporabi administrativnih podatkov, kontekstualni bazi in prihodnjem razvoju programa.

So-organizacija Tedna možganov

V sodelovanju s Slovenskim društvom za nevroznanost (SiNAPSA) smo organizirali mednarodni *Teden možganov 2007*, ki je potekal v Ljubljani, Postojni, Spodnji Idriji, Novi Gorici, Brežicah, Ravnah na Koroškem in Murski Soboti od 12. do 18. marca. Z vrsto dejavnosti (predavanja, delavnice, medijske predstavitve, nevroznanstveni kinovečeri) smo posvetili posebno pozornost obveščanju splošne javnosti o delovanju živčnega sistema v normalnih in bolezenskih razmerah, predstavitvi trenutnih izzivov na področju nevroznanosti, ki se ukvarja s poškodbami živčnega sistema ter aktualnimi dosežki ter raziskavami v laboratorijih slovenskih in tujih nevroznanstvenikov.

KNJIŽNICA IN DOKUMENTACIJA

V letu 2007 smo razširili knjižnično gradivo za 5 strokovnih člankov in 3 knjižne enote preko medbibliotečne izposoje.

V letu 2007 smo oblikovali naslednje baze podatkov:

- 861 enot iz splošne in kmečke populacije na osnovi vprašalnika *Odnosi med generacijami in spološna na kmetijah v Sloveniji*;
- baza podatkov evalvacijskega vprašalnika in Rosenbergove lestvice samospoštovanja v okviru projekta *Evalvacija preventivnih programov preprečevanja zasvojenosti v projektih vzgojnih ciljev za mlade* (7 enot);
- 350 enot (mapiranih služb glede na dostopnost, značilnosti, oblike preventive, ciljne skupine, varovalne in dejavnike tveganja) v okviru projekta *Ocena kakovosti in dostopnosti preventivne zdravstvene dejavnosti na področju duševnega zdravja*;
- 70 enot (indikatorji kognitivnih funkcij in zdravstvenega statusa 40 zdravih prostovoljcev in 30 oseb z bipolarno motnjo) v okviru raziskave

Nevropsihološka evalvacija psihoedukacije in farmakoterapije bolnikov z bipolarno motnjo razpoloženja;

- transkripcija fokusne skupine z deležniki na področju migracijske politike v okviru projekta FEMAGE.

PREDAVANJA, REFERATI IN DRUGI JAVNI NASTOPI

Majda Černič Istenič

- Referat *Women Abuse in Rural and Farm Communities in Slovenia*. XXII ESRS kongres, 20.–24. 8., Wageningen, Nizozemska.
- Referat *Značilnosti rodnostnega vedenja prebivalcev Slovenije ob koncu prejšnjega tisočletja* v okviru konference Informacijska družba 2007. Slovenija pred demografskimi izzivi 21. stoletja; 8.–9. 10., Ljubljana.

Duška Knežević Hočevar

- Vabljen predavanje *Kako pojasniti globalni trend skozi posameznikovo izkustvo, da bosta zadovoljna antropolog in demograf?* Teoretski seminar, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, 13. 11.
- Referat *Ali je nujno v študije rodnosti in migracij pritegniti tudi preučevalce naroda, etničnosti in nacionalizma?* v okviru konference Informacijska družba 2007. Slovenija pred demografskimi izzivi 21. stoletja; 8.–9. 10., Ljubljana.

Sanja Cukut

- Vabljen predavanje v okviru Socialne akademije *Samomor med posameznikom in družbo*. Ljubljana, 29. 5.
- Vabljen predavanje na posvetu o imigracijski problematiki v Notranjsko-kraški regiji *Integracija migrantk na trg delovne sile*. Postojna, 29. 5.

RAZISKOVALNO DELO V TUJINI, ŠTUDIJSKI OBISKI IN POTOVANJA

M. Černič Istenič, D. Knežević Hočevar, S. Cukut

- 4. in 5. sestanek projektne skupine mednarodnega projekta FEMAGE, Wiesbaden, Nemčija 22.–23. 3. in v Brnu, Češka Republika, 10.–13. 10.

PEDAGOŠKO DELO

Lilijana Šprah

- *Medicinska in socialna psihologija*. Visoka šola za zdravstvo Izola, Univerza na Primorskem.

Majda Černič Istenič

- *Ruralna sociologija*. Oddelek za agronomijo na Katedri za agrarno ekonomiko in razvoj podeželja, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- *Izbrana poglavja iz ruralne sociologije*, Podiplomski študij, Biotehniška fakulteta.
- *Metode raziskovanja v ruralni sociologiji*, Podiplomski študij, Biotehniška fakulteta.
- *Celostni razvoj podeželja*, Podiplomski študij, Biotehniška fakulteta.
- *Sociologija varovanja okolja v kmetijstvu/ na podeželju*, Podiplomski študij, Biotehniška fakulteta.

MENTORSTVO

Duška Knežević Hočevar je bila delovna in pedagoška mentorica mladi raziskovalki, doktorandki mag. Urški Rajgelj.

DOKTORSKA IN MAGISTRSKA DELA

Urška Rajgelj, *Med samouresničitvijo in družbenimi pričakovanji: študija primera odnosa univerzitetno izobraženih do rodnosti*; področje Sociologija-soci-alno delo v skupnosti. Fakulteta za družbene vede v Ljubljani, zagovor disertacije 31. 8.

BIBLIOGRAFIJA

Osebn bibliografije so dostopne na spletnem naslovu <http://splet02.izum.si/cobiss/BibPersonal.jsp?init=t&sid=B8473227DBC0BC1CF6F413E31CA46786> oz. <http://www.izum.si>, izbira COBISS in nato bibliografije.

Celotne inštitutske bibliografije so dosegljive v inštitutu, v tajništvu ZRC SAZU in v Biblioteki SAZU.

SPLETNI NASLOV INŠTITUTA

Spletna stran: <http://odmev.zrc-sazu.si/zrc/modules.php?name=insti&ime=15>.

SUMMARY

Sociomedical Institute provides the following.

Domestic projects:

Social Background of Low Fertility among University-Educated in Slovenia: In 2007, the three year lasting basic project was completed, and published were some main preliminary results in the special issue of *Anthropological Notebooks*.

Generations and gender relations on farms in Slovenia: On the basis of the foreseen sample plan the research survey was carried out (n = 861).

Development of quality and accessibility of preventive health activity on primary level of mental health: Implementation of *The European Service Mapping Schedule* and evaluation of the present mental health services and their activities were carried out.

Evaluation of a psychoeducation and pharmacotherapeutic effects in patients with bipolar mood disorder: New computerized neuropsychological assessments for selective attention, behaviour inhibition and social cognition screening has been developed. Neuropsychological tests with clinical scales for mania, depression and impulsivity were applied in the group of healthy volunteers and patients with bipolar mood disorder to evaluate the impact of psychoeducation on cognitive and emotional functioning.

Evaluation of drug prevention programmes in the projects of educational aims for the youth: On the basis of reviewed literature and state of the art, the evaluations on selected field locations were carried out. The data obtained formed the basis for further statistical analysis.

International projects and cooperation:

Needs for Female Immigrants and their Integration in Ageing Societies: Focus group was carried out and the National report was written.

Generations and Gender Survey: Co-organisation of the 5th meeting of international working group of the GGS, held in Ljubljana, January 18-20.

Brain Awareness Week 2007: Together with the *Slovenian Neuroscience Association* (SiNAPSA) the international event was co-organized in March 12 – 18 in several Slovenian cities. A series of events gave the special emphasis on the informing the public about the nervous system function in health and disease, the open challenges of neuroscience in dealing with the damaged nervous system, and about the recent achievements and ongoing research in the laboratories of Slovenian and international neuroscientists.

Bibliography

<http://splet02.izum.si/cobiss/BibPersonal.jsp?init=t&sid=B8473227DBC0BC1CF6F413E31CA46786>
or <http://www.izum.si/>, choose *COBISS* and then *bibliografije*.

For printed version contact institute, ZRC SAZU's Directorate or Library at SAZU.

Web page: Web pages: <http://odmev.zrc-sazu.si/zrc/modules.php?name=insti&ime=15>.